

REFERAT

MØTE: Folkemøte – verneplan for Lofotodden nasjonalpark på høring

Tid: 15.10.2014
Sted: Sørvågen kino
Møteleder: Lillian Rasmussen
Referent: Hege Steigedal/Ingvild Gabrielsen/Ragnhild Redse Mjaaseth
Tilstede: Over 100 stk

Lillian Rasmussen ønsket velkommen og Fylkesmiljøvernssjef Roar Høgsæt gikk gjennom program for møtet.

Fylkesmannen i Nordland v/Ragnhild Redse Mjaaseth og Ingvild Gabrielsen presenterte forslag til verneplan som nå foreligger med hovedvekt på avgrensning og forslag til verneforskrift for området.

Kopi av presentasjonene som ble vist på møtet ligger vedlagt referatet som pdf-filer.

Til slutt informerte Lillian Rasmussen kort om status for arbeidet med verneplanen:

- Verneplanen er på høring frem til 1. desember 2014.
- Etter høringen vil Fylkesmannen oppsummere høringsuttalelsene, som så skal behandles av styringsgruppa.
- Etter at styringsgruppa har behandlet innspillene skal verneplanen behandles av kommunestyrene i Moskenes og Flakstad kommuner.

Spørsmål, innspill og diskusjon

Spørsmål og innspill er gjengitt tematisk, og ikke i kronologisk rekkefølge.

Spørsmål som ble besvart er skrevet i kursiv. Det som er merket «Fylkesmannens kommentar» er svar på spørsmål og kommentarer som ikke ble gitt på møtet. Ikke alle innspill og spørsmål er kommentert i referatet.

Fiskeri

- Det er ikke holdbart for fiskerinæringa at man må søke om å etablere landfeste for fiskeredskap.

Roar Høgsæt svarte at det er ikke meningen å begrense fiskeri. Vi tar med oss innspillet og skal se på om vi må justere forskrifta.

Fylkesmannens kommentar: Etablering av landfeste for fiskeredskap innebærer å borre en bolt ned i fjellet til feste for båt. Fortøyning av redskap eller fiskeposer i steiner eller trær kan gjøres uten søknad. Vi vil følge opp saken med Fiskarlaget.

Kraftutbygging

- Litlforsvatnet og Kringeldalsvatnet er aktuelle for vannkraftutbygging. Dette er det gitt skriftlig innspill på til oppstartsmeldinga.

Fylkesmannens kommentar: Innspillet fra Lofotkraft om å ta Litlforsvatnet og Kringeldalsvatnet ut av utredningsområdet ble diskutert i Styringsgruppa ved oppsummering av innspill til oppstartsmeldinga. Styringsgruppa tok en avgjørelse på at disse vatna skal være innenfor utredningsområdet siden det ikke er mulig å utvide utredningsområdet etter høring av verneplanen. Vi tar med oss innspillet til ny behandling på neste møte i Styringsgruppa.

- Hvorfor er Trolldalsvatnet tatt ut av utredningsområdet? Vi vil aldri godta utbygging av Trolldalsvatnet, så det kan like gjerne være innenfor en nasjonalpark.

Lillian Rasmussen svarte at Trolldalsvatnet er mulig fremtidig strøm- og vannforsyning, derfor er det tatt ut av utredningsområdet.

- Stuvdalsvassdraget er verna vassdrag. Det vil si at det er verna mot større vannkraftutbygging.
- Trolldalsvatnet var innenfor utredningsområdet i «Forstudium til konsekvensanalyse» av Ottar Schiøtz. Trolldalsvatnet burde være innenfor en eventuell nasjonalpark.

Fylkesmannens kommentar: Det er ikke mulig å utvide grensa uten å ha ny høring av verneforslaget.

Grunneiere

- Er grunneiernes interesser ivaretatt? Ble grunneierne spurt i 2011 da prosessen starta?

Roar Høgsæt svarte at det ikke er vanlig at grunneierne blir spurt før en verneprosess starter. Grunneierne får informasjon ved oppstart av verneplanarbeidet.

- Grunneierne er ikke blitt spurt om noe.

Lillian Rasmussen svarte at grunneierne har fått mulighet til å uttale seg ved oppstart av verneplanen. Vi har fått mange innspill.

Fylkesmannens kommentar: Grunneierne har mulighet til å uttale seg til verneplanen for Lofotodden nå i høringsperioden, det oppfordrer vi alle til å gjøre.

Slitasje på turløyper, ferdsel og tilrettelegging

- Stiene utenfor nasjonalparkgrensa har mest problem med slitasje, da hjelper det ikke å bare få midler til å reparere stiene innenfor nasjonalparkgrensa.

- Vi må gjøre noe med slitasjeskadene på turløypene. Det er vanskelig å gjennomføre uten hjelp fra storsamfunnet. En nasjonalpark gir oss en status for å søke om midler til å tilrettelegge. Folketallet går nedover, reiselivet går oppover, men vi må ikke la reiselivet ødelegge oss.
- Det er mye slitasje på stiene her. Stiene andre steder er mer tilrettelagt. Jeg håper at vi kan få en nasjonalpark for å få mer tilrettelegging.
- Vil verneforskrifta kunne styre ferdsel? Hva med dagens bruk? Kan det komme til et punkt der den uorganiserte ferdselen må begrenses?

Roar Høgsæt svarte at å hindre ferdsel i deler av nasjonalparken er mulig, men svært uvanlig. Vi bruker helst kanalisering av ferdsel. Det er mulig å jobbe med innfallspor, for eksempel redusere parkering der man ikke vil ha ferdsel. Dagens bruk kan fortsette som før.

Fylkesmannens kommentar: I forslag til forskrift for Lofotodden nasjonalpark er det en paragraf som åpner for å forby ferdsel i deler av en eventuell nasjonalpark. I § 3 pkt 5.4 står det "Innenfor nærmere avgrensa deler av nasjonalparken kan Miljødirektoratet ved særskilt forskrift regulere eller forby ferdsel som kan skade natur- og kulturmiljøet". Pr i dag er slitasjen i planområdet stort sett et estetisk problem, og ikke til skade for verneverdiene. Muligheten til å forby ferdsel har pr i dag bare blitt brukt en gang i en nasjonalpark i Norge, og det var i tilknytning til kalvingsområder for villrein på Hardangervidda. Det er derfor lite sannsynlig at det blir aktuelt å forby ferdsel i deler av Lofotodden nasjonalpark.

- Det er et ønske fra en del av lokalbefolkningen å styrke toalettkapasiteten. Det har vært en økning i båttrafikk på fjordruta på 30 % i år, og selv om det er blitt bedre etter at det er etablert sanitæranlegg på den gamle skolen er det fortsatt behov. Toalettanleggene er ikke for turistene, men for oss som bor der slik at turistene ikke gjør fra seg i fjæra. Vi er heldig som har en så stor turiststrøm, men samtidig er vi plaga av den.
- Er verneformålet og verneverdiene ivaretatt ved dette vernet? Det skal tilrettelegges for turister, besøkspunkt på Hell o.l.

Roar Høgsæt svarte at vi ikke har noe ønske om økt ferdsel eller tilrettelegging på Hell og i Refsvika.

Fylkesmannens kommentar: Det er de mest trafikkerte stiene som er preget av erosjon og slitasje det er aktuelt å forsterke. Vi har ikke noe ønske om å tilrettelegge for ferdsel der det i dag ikke ferdes så mye folk.

- Finnes det erfaring med styring av ferdsel andre steder?

Fylkesmannens kommentar: I Møysalen landskapsvernområde ble en sti lagt om ved hjelp av klopping for å ta hensyn til reindrifta. Etter at kloppinga var lagt, gikk de fleste på disse, og den gamle stien forsvant ganske raskt.

-
- Turistnæringa er variabel. Mange er redde for økt press med en nasjonalpark. Vi ønsker å ha det slik som i dag. Vi ønsker ikke å tilrettelegge for mer ferdsel. Vi ønsker ikke åpent hus på Hell, og vil ikke stimulere til ferdsel på Hell.

Roar Høgsæt svarte at det er vanskelig å styre turiststrømmen. Kommersielle aktører som skader naturen, kan man begrense. Det er ikke noe mål å tilrettelegge for mer ferdsel, men det er aktuelt å kanalisere ferdsel slik at sårbare områder blir spart. Nasjonalparkstyret kan jobbe med innfallsporter.

Fylkesmannens kommentar: Det er åpnet i verneforskriften for å etablere et besøkspunkt på Hell, eventuelt med ei lita bu for allmennheten. Dette er et tiltak som må omsøkes og krever i tillegg grunneiers tillatelse. Vi registrerer at det er flere som reagerer på at det er åpning i forskrifta for et slikt tiltak. Styringsgruppa må ta stilling til om dette punktet skal fjernes fra forskrifta.

- Er det mulig å ta turistskatt?

Lillian Rasmussen svarte nei på dette spørsmålet.

- Er stolt over at vi bor i en kommune med så mye flott natur å ta vare på. Kanskje vi kan få en oppslagstavle med informasjon om verneverdiene. Toalett trenger vi når vi er på tur. Har vært i Reise nasjonalpark og det var mye motstand i utgangspunktet, men nå er folk stolte over plassen og at folk ønsker å besøke den. De jobber nå med etablering av et nasjonalparksenter.
- Det er gjengrodde stier på Hell og i Refsvika. Er i mot at hula er stengt for ferdsel for lokalbefolkninga. Fri ferdsel i fjellet er viktig, så vi ønsker ikke at dere skal begrense vår adgang til naturen.
- Vi kan gå fritt i og utenfor en eventuell nasjonalpark. Det er minussider ved turismen, samtidig lever vi også av den. Vi må gjøre noe for å forhindre slitasjen. Turister plukker biter av hulemalerier med seg. Vi må regulere ferdsel til Refsvikhula dersom vi skal bevare kulturminnene her. Ordninga med autorisert guide har fungert bra. Skal det settes opp husvære på Hell, må det foreligge tillatelse fra grunneierne.
- Har inntrykk av at man prøver å legge fram at området er vanskjøtta. Vil ha nytt guidekurs knytta til guiding til Refsvikhula. I dag er det bare en bedrift som har dette.
- Hvordan kan overnatting i huset på Hell reguleres? Det skal tilrettelegge for turister på Hell, men husværet skal ikke være for turister? Skal SNO kjøre rundt med båt for å overvåke området?

Roar Høgsæt svarte at vern vil gi bedre oppsyn enn i dag. Erfaringa er at det blir litt mer ferdsel med en nasjonalpark. Men her har man mulighet til å kanalisere ferdsel dit reiselivet ønsker for å unngå skade.

Hege Steigedal kommenterte at ferdsel er fullt mulig. Organisert ferdsel kan det bli mulig å regulere. Nasjonalparkstyret bestemmer dette. Det er kommersiell ferdsel til yttersida i dag, men omfanget er begrensa.

Folkeavstemning

- Vi ønsker folkeavstemning om nasjonalpark. Moskenes kommune får overlevert underskriftskampanje.
- Hva skal jeg stemme? Har vi finere natur her enn andre steder?
- Hvem bestemmer etter folkeavstemning? Kommunen? Grunneierne? Hvis 90 % av grunneierne sier nei, vil kommunen høre? Vi har lite tillit til kommunen.

Roar Høgsæt svarte at demokratiet er bygd opp av at folkevalgte bestemmer. Folkeavstemning er lite brukt i slike saker. Det spørs hva Regjeringa gjør hvis kommunen sier at de vil ha nasjonalpark og folket er veldig delt.

- Hvis det blir folkeavstemning vil det bli en kostnad. Vi har ikke penger.
- Hvem kan stemme ved folkeavstemning? De som er folkeregistrert i kommunen?

Lillian Rasmussen svarte at de som er ført i manntallet i Moskenes kommune og har stemmerett kan stemme. Moskenes kommune må ta kostnadene. En folkeavstemning vil være rådgivende.

- Folkeavstemning er ikke gratis. Hva skal vi stemme over? Det er vanskelig. Det må gjøres etter at prosessen er ferdig.
- Vil foreslå at folkeavstemning gjøres i forbindelse med kommunevalget i 2015.

Avgrensing

- Hvor mange av de som gikk til valg i 2011 hadde sett avgrensinga for utredningsområdet i Ottar Schiøtz sin «Forstudium til konsekvensanalyse»?

Lillian Rasmussen svarte at vi vil utrede nasjonalpark for å ta stilling til grensa etterpå. Vi holder fortsatt på å justere grensa.

Oppsyn

- Hvilke grunnlag har vi for å forutsette at vi får oppsynsstilling til Lofoten?

Roar Høgsæt svarte at det står ofte i kgl res ved etablering av vern at det skal ansettes en oppsynsmann. Penger til verneområder kan ikke strykes fra budsjettet, men beløpet kan variere fra år til år.

Næringsutvikling

- En nasjonalpark dekker ikke underskuddet i kommunen. Hvorfor gir ikke kommunen gratis tomter for å legge bedre til rette for at næringslivet kan etablere seg her fremfor å legge hele kommunen brakk? Vi får ikke utnytta nasjonalparken til noe. Økt trafikk på Hell vil forringe verdier. Dersom nasjonalpark går ut over næring og samfunn skal det ikke være nasjonalpark.

Roar Høgsæt svarte at vi ønsker innspill på interesser, eks næringsinteresser, som blir begrensa av en nasjonalpark slik at det kan tas hensyn til.

- Spørsmål til motstanderne av nasjonalparken om hvilken utvikling nasjonalparken vil stoppe som ikke gir mer påvirkning enn turistene?
- Primærnæringa vår er glemt. Nasjonalpark er til hinder for strømturbiner og vindmøller. Grønn energi er fremtiden. Vi må ta del i utvikling. Det er strømturbiner på Orkenøyene og vindmøllepark utenfor Kjøllefjord. Innbyggerne ble vant til det. Skal vi båndlegge hele området med vern mister vi fremtidens muligheter. Moskenes kommune bør invitere bedrifter hit.

Roar Høgsæt svarte at strømturbiner kan etableres med det verneforslaget som foreligger. NVE har laget en vindmølleplan for hele Nordland og gjort en vurdering av egnede områder for vindmøller til havs. Lofoten var ikke foreslått på grunn av at fjellene skaper mye turbulens som ødelegger vindmøllene.

- Det er ilandføring av den eventuelle oljen eller strømmen som er problemet ved opprettelse av en nasjonalpark.

Fylkesmannens kommentar: Ilandføring av olje og strøm vil ikke være aktuelt innenfor en nasjonalpark.

- Kjekt at det skjer noe positivt i kommunen. Synes folk er pessimistiske angående nasjonalpark. Vi vil ha både næring og nasjonalpark. Det er mange muligheter til arbeidsplasser med en nasjonalpark. Vi må selv stå på og jobbe for å få arbeidsplasser. Synes de som bruker energi på å gå fra dør til dør, skal bruke energi på å skape ny aktivitet.
- Håper det ikke er en felles plan om vindmøllepark på Hellsegga.
- Takke meg til noen ekstra turister fremfor vindmøllepark.

- Det er store muligheter for å utnytte natur med ny teknologi uten at det går utover naturen.
- Grønn energi er bra, men vindmøller har stor innvirkning på naturen. Det burde være folkeavstemning om dette.

Hege Steigedal svarte at dersom det skulle bli et kvantesprang i utviklinga som gjør det mulig å utnytte naturressursene i området uten at det går utover verneverdiene kan en verneforskrift forandres. Oljeutvinning vil være fullt mulig ved etablering av en nasjonalpark.

Argumentasjon for og imot nasjonalpark

- Nasjonalpark eller ikke? Skal vi leve videre eller ikke? Mennesket er flinke til å ødelegge naturen. Det er naturen vi lever av. Hvorfor vil vi ikke ta vare på naturen? Respekterer Moskenes kommune høyt som går inn for vern.
- Kulturlandskapet forsvinner på grunn av gjengroing. Vindstad grendelag vil få i gang organisert beiting i Hermannsdalen, Bunes og Vindstad. Gjennom arbeidet med nasjonalpark har vi fått en mulighet til å gjennomføre dette. En nasjonalpark gjør det mulig med helårsdrift av rorbunæringa. Vi ser muligheter som ikke har vært der før.
- Vern gir strenge begrensninger. Hvorfor kan ikke kommunen ha de samme strenge retningslinjer uten nasjonalpark? Kommunen har råderett over arealplanen.

Lillian Rasmussen svarte at kommuneplanen skal rulleres hvert 4. år og kan forandres. Dagens plan er strengere enn regelverket for nasjonalpark.

- Det er mye motstand. Er dere virkelig villige til å gå over lik for å få til dette? Hva er agendaen?

Lillian Rasmussen svarte at det er delte meninger om en nasjonalpark. Vi møter ikke bare motstand. Det er kommunestyret som skal ta stilling til folkeavstemning. Vi gjør et valg for å ta vare på naturen. Vi velger bort noe, f.eks vindmøllepark på Hellsegga, for å ta vare på noe annet. Tror det er det beste for folket og bevare området slik det er.

Roar Høgsæt svarte at vi jobber med verneplan for Lofotodden fordi vi har fått et oppdrag fra Miljødirektoratet. Hadde vi fått i oppdrag å avvikle vern, så hadde vi gjort det også.

- Det har alltid vært en kamp om arealene i kommunen. Hvem skal bestemme hva vi skal bruke arealene til? Er det miljøvern, olje, reiseliv? Hva skaper arbeidsplasser her? I kystfisket og reiseliv er det de små aktørene som tjener mest. Disse næringene er viktigst for kommunen.
- Rapport fra Ingrid Bay-Larsen viser at det alltid er konflikter i en verneplanprosess. Før vernet ble opprettet trodde folk at det kom til å bli mer begrensninger enn det faktisk ble. En nasjonalpark trekker til seg andre typer turister som ønsker å ta vare

på naturen. Konsekvensutredningene som er gjort i forbindelse med utarbeiding av verneplanen er forøvrig gjort av uavhengige konsulentfirma.

- Vi har ikke sett noen midler til nasjonalparken. Det står ingenting om penger i forvaltningsplanen.

Roar Høgsæt svarte at nasjonalparkstyrene får penger på statsbudsjettet hvert år, men det er avhengig av politikerne hvor mye som blir tildelt verneområdestyrene hvert år.

- Det er estimert at boligprisene kan øke med over 50 % ved opprettelse av en nasjonalpark. Hvordan skal vi få folketallet til å vokse da? Det blir ytterligere press på områdene i randsona for utbygging av fritidsboliger for folk utenfra. Hele kommunen blir lagt øde. Vi må heller satse på innbyggerne.
- Nasjonalpark er et sterkt vern. Kommuneplanen er kanskje like sterkt som nasjonalpark, men denne har kommunen styring med forvaltning av. Vi vet ikke hva fremtiden bringer. Det kan være teknologi vi går glipp av. Vi har ikke behov for en nasjonalpark.

Lillian Rasmussen svarte at det er lettere å ivareta verneverdiene gjennom en nasjonalpark enn en arealplan. Det er vanskelig å skaffe midler til å ta vare på naturen vår uten nasjonalpark.

- Har kommunen noen gode poeng for å verne? Forstår at kommunestyret er positive. Hvorfor vil vi ha nasjonalpark?

Lillian Rasmussen svarte at kommunen har jobbet med nasjonalpark lenge. Framtida til kommunen er usikker, hva skjer ved en eventuell kommunesammenslåing? Arealplanen er et kommunestyrevedtak. Vi vet ikke hvordan kommuneplanen blir i framtida. Men en nasjonalpark har vi sagt hvordan vi ønsker å bruke området. Vi er selvstendig nå, og har en sjanse til å bestemme hvordan våre areal skal forvaltes i framtida. Grunneierne er fremdeles eiere. Bruken av området blir som i dag. En nasjonalpark gir oss muligheter til å tilrettelegge. I tillegg gir det oss mulighet til å skjytte området. Vi har ikke penger til dette pr i dag. Spørsmålet om folkeavstemning skal behandles i Moskenes kommune. Det er flott med et stort engasjement.